

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME ELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES

A jövő nemzedékek szószólójának elvi állásfoglalása a talaj védelméről

TÉZISEK

Az Alaptörvény P) cikke a nemzet közös örökségének minősítette hazánk természeti erőforrásait – köztük a termőföldet, az erdőket és vizeinket, – a biológiai sokféleséget, valamint kulturális örökségünket, melyek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése mindenki és az állam kötelezettsége. E kötelezettség teljesítése elképzelhetetlen a talaj védelme nélkül. **A szerves és szervetlen anyagok, a gázok és folyadékok felhasználásával és közvetítésével a látható és láthatatlan élőlények, az edafon segíti a talajt életünk három alapfeltételének biztosításában: legyen egészséges táplálékunk, tiszta vizünk és egészséges levegőnk. A talaj minőségétől és mennyiségétől függ a növény- és állatvilág, ételünk mennyisége és minősége, vizeink tisztasága, mennyisége. A talaj hő-, víz- és tápanyagraktár, amely tompítja a szélsőséges időjárási viszonyok hatásait, és amely megújulása révén biztosítja az emberi élet természeti alapjait. A talaj mással nem helyettesíthető, helyhez kötött érték, amelyből 10 cm vastag réteg 1000 év alatt képződik.** A talaj védelmének fontosságát már az ENSZ is sürgeti, az Élelmezési Világszervezet (FAO) a 2015. évet a Talajok Nemzetközi Événak nyilvánította.

A talajt a társadalom és jelenlegi jogszabályaink nem fontosságához és sokoldalú jelentőségéhez méltó körütekintéssel kezelik és nem kellő szigorral védik. Az állásfoglalás hangsúlyozza, hogy a talajok megfelelő védelme érdekében a jogalkotónak a társadalom összefogása mellett minél előbb meg kell alkotnia **Magyarország átfogó talajvédelmi stratégiáját. A talajstratégia megszületéséig a legsürgetőbb talajvédelmi intézkedéseket mielőbb foganatosítani kell. A legfontosabb teendőket 15 pontban foglaltuk össze, amelyeket a talajvagyon megőrzése érdekében a lehető leghamarabb meg kell valósítani:**

- 1. Minden évben ország jelentést kell készíteni a talajvagyon mennyiségének és minőségének területi alakulásáról.** A talajvagyon megőrzésének első lépése a nyilvántartása. Ezért számot kell adni a mezőgazdasági, a természeti, valamint a lefedett területek talajvagyonának változásáról, a kármentesítésre váró területek alakulásáról.
- 2. Meg kell állítani talajaink mennyiségi fogyását, minőségi romlását, hogy megőrizzük a talaj multi-funkcionalitását és az egyes funkciók ellátására való képességét.**
- 3. A talajfedést a városokon belül is meg kell állítani.** A lefedett talajú területek a településeken belül folyamatosan nőnek, a zöldfelületek pedig ezzel párhuzamosan zsugorodnak, megszüntetve különösen a talaj csapadék felvevő képességét, mikroklimatikus hatását.
- 4. A zöldmezős beruházások engedélyezését tiltani kell a barnamezős területek felszámolásáig.** A jövő nemzedékek érdekében törekedni kell arra, hogy újabb talajok már ne kerüljenek lefedésre és ipari használatra, ameddig a korábban elhagyott ipartelepek területei még rendelkezésre állnak.

5. A kiváló és jó termőhelyi adottságú területeket fokozott védelem alá kell helyezni, és a művelésből való kivonásukat tiltani kell, ahogy az új bányászati tevékenységet is.
6. Az Országos Kármentesítési Programot felül kell vizsgálni, a kármentesítésre váró területeket és a kármentesítésük ütemezését nyilvánosságra kell hozni. A súlyos talajszennyezéssel (is) járó korábbi környezetszennyezések hatásait fel kell számolni, a területeket rehabilitálni kell, és meg kell akadályozni újak kialakulását. Bírságolás helyett a kármentesítés elvégzésére kell a környezetszennyezést okozó vagy azért felelősséget vállaló vállalkozásokat kötelezni, a kármentesítést a költségükre elvégeztetni, hiszen felelősségre vonható szereplő hiányában az államnak kell belépnie.
7. A talaj élővilágát, az edafont a termőföldre vonatkozó jogszabályokban védendő értéknek kell nevesíteni és kezelni. A talaj mikroszkopikus élővilága kulcsszerepet játszik a talaj ökológiai funkcióinak biztosításában: a szén megkötésében, a szerves anyagok lebontásában, a vízháztartásban és víztisztításban.
8. A közvetlen agrártámogatások rendszerében meg kell jeleníteni a talajvédelmi szempontokat. Egyrészt szükséges, EU-szintű egyeztetések kezdeményezése annak érdekében, hogy a Közös Agrárpolitika közvetlen agrártámogatásának „zöldítés” komponense talajvédelmi szempontokkal bővíthessen, másrészt tudatosítani kell a földhasználókkal, hogy a hazai talajvédelmi szabályok betartása a területalapú támogatás egyik alapfeltétele.
9. A környezeti szempontokat figyelembe vevő gazdálkodási módok általános elterjedését célul kell kitűzni. Ez a földhasználók gazdasági érdekét is szolgálja.
10. A talajerózió elleni védekezést általános talajművelési kötelezettséggé kell tenni a gazdálkodók számára, ez áll összhangban a gazdák érdekével is.
11. Az integrált növényvédelem feltételrendszerét meg kell teremteni. Az integrált növényvédelem alapelveinek követése – „*az alacsony peszticid-felhasználású növényvédelem, mely előnyben részesíti a nem vegyi módszereket*” –2014. január elsejétől minden felhasználó kötelezettsége. Az állam köteles biztosítani, hogy őket a növényvédő szerek gyártói, valamint forgalmazói gazdasági érdekétől független tanácsadói hálózat és szabadon hozzáférhető objektív információkat tartalmazó forrás segítse döntéshozatalukban.
12. A talajról eddig gyűjtött adatvagyonot meg kell menteni, az adatbázisokat biztonságba kell helyezni, és megőrzésük mellett, hasznosításuk javítása érdekében gondoskodni kell digitalizálásukról.
13. A meglévő megfigyelő- adatgyűjtő hálózatokat az új társadalmi igényekhez igazodó bővítés mellett meg kell őrizni, és működtetésükhöz a szükséges személyi, tárgyi és pénzügyi feltételeket biztosítani kell.
14. A talajjal kapcsolatos hagyományos tudást össze kell gyűjteni és meg kell őrizni.
15. Az állami tulajdoni részesedéssel bíró vállalatok társadalmi felelősségvállalásának részeként az államnak törekednie kell arra, hogy e vállalkozások tevékenységükkel ne okozzák más államok talajvagyonának kizsigerelését és pusztulását.